

Nháp

THỬ KÝ ÂM, NHẬN DIỆN HÁT XẨM BẰNG “ÂM PHỔ”

Nguyễn Thị Mỹ Liêm¹, Phan Gia Anh-Thư² and Ngô Thanh Nhân³

Hội nghị quốc tế

“Bảo tồn và phát huy Nghệ thuật Hát Xẩm trong xã hội đương đại”.

Ngày 23-24 tháng 5 năm 2020

Thành phố Ninh Bình

Tóm tắt tiếng Việt [295 words, limit 300 words]

Đa số thể-loại âm-nhạc truyền-thống Việt-Nam có đặc-điểm truyền-khẩu cũng như tính ứng-tấu, ứng-tác, tinh-tế trong thể-hiện... đã khiến việc nhận-diện, xác-định những yếu-tố biểu-hiện, đặc-trung của thể-loại gặp nhiều khó-khăn. Cho đến nay, việc xác-định phong-cách, đặc-trung âm-nhạc cổ-truyền Việt-Nam nói chung và Hát Xẩm nói riêng vẫn được các nhà nghiên-cứu phân-tích trên bản phổ ký-âm ngữ-tuyến của âm-nhạc phương Tây. Tuy thuận-tiện nhưng do âm-thanh âm-nhạc cổ-truyền Việt-Nam không phải là âm-thanh bình-quân, cùng với những chi-tiết tinh-tế trong diễn – tấu... đã khiến các bản ký-âm trên ngữ-tuyến chưa thể-hiện được gần nhất thực-tế âm-thanh cũng như những chi-tiết tinh-tế của âm-nhạc cổ-truyền Việt-Nam.

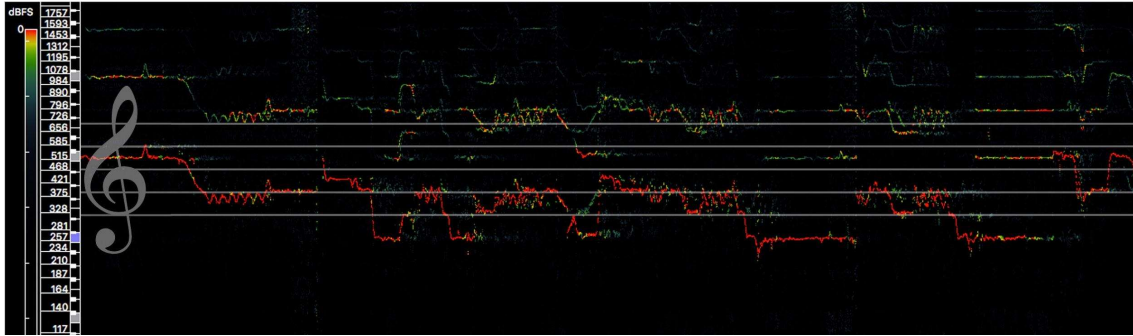
Sử-dụng Hát Xẩm như một trường-hợp nghiên-cứu âm-nhạc điển-hình, bài viết sẽ giới-thiệu “âm-phổ” như một phương-pháp “ghi chép”, nhận-diện âm-thanh âm-nhạc trung-thực, giúp-ích, hỗ-trợ trong nghiên-cứu, phân-tích âm-nhạc cổ-truyền-Việt Nam. Âm-phổ là một-phương trận 3 chiều, ghi lại 3 cách đo âm-thanh trên các loại máy ghi-âm thông-dụng thành: cao-độ đo bằng *Hertz* [Hz], cường-độ bằng *Decibels* [dB], và trường-độ bằng *miliseconds* [ms]. Đồng-thời, từ việc sử-dụng “âm-phổ”, bài viết đưa ra thuật-ngữ “*chữ nhạc*”, đã được sử-dụng nhiều trong việc ghi chép lòng bản âm-nhạc *Tài-tử Nam Bộ*, như một khái-niệm chung cho một “đơn-vị hình-ảnh” của âm-thanh âm-nhạc được “ký-âm” bằng âm-phổ.

Bài viết giới-thiệu một phương-tiện—hệ-thống ký-âm mới cũng như cách nhận-diện âm-thanh âm-nhạc dùng kỹ-thuật xử-lý công-nghệ thông-tin tự-động và khoa-học hơn trong nghiên-cứu, phân-tích âm-nhạc truyền-khẩu.

¹ Tiến sĩ Văn học Dân gian, Giáo sư, Khoa Nghệ thuật, Đại học Sài Gòn, Tp. Hồ Chí Minh City, Việt Nam.

² Chương trình Tiến sĩ về Giáo dục Âm nhạc, Trường Sư phạm, Đại học Columbia, Nghiên cứu viên Âm nhạc Dân tộc, *Trung tâm Triết học, Văn hoá và Xã hội Việt Nam*, Đại học Temple, Hoa Kỳ..

³ Tiến sĩ Ngôn ngữ học, nghiên cứu *Dự án Chuỗi Ngôn ngữ*, Xử lý Ngôn ngữ Tự nhiên ngành Y, Viện Toán Courant, Khoa Công nghệ Thông tin, Đại học New York, và Nghiên cứu Nôm học và Dân nhạc học, *Trung tâm Triết học, Văn hoá và Xã hội Việt Nam*, Đại học Temple, Hoa Kỳ.

Hình mô phỏng nền “âm-phổ”, trục tung y cao-độ Hz, trục hoành x thời gian ms, màu đỏ cường độ mạnh nhất, màu đen cường độ 0.

Phân-tích âm-phổ của một *khổ* trong bài *Dạt nước cánh bèo*, 13’20”, điệu *Phòn-Huê*, do bà Hà Thị Cầu hát và đệm *đàn nhị*, kèm theo *trống mảnh* và *cặp kè*.⁴ Bài hát kể lại cuộc đời gian-khổ của bà, là thân-phận chung của đàn bà trong xã-hội phong-kiến.

Từ khóa: âm-phổ, chữ nhạc, Hát Xâm, phương-tiện ký-âm, phương-pháp nhận-diện.

Tiểu sử:

Nguyễn Thị Mỹ Liêm, Associate Professor, Ph.D., Vice Director of Hồ Chí Minh City Conservatory of Music (2006 – 2016), and teaches at Department of Arts, Sài Gòn University (2017 – present). She is a member of the Executive Committee of the Vietnam Musician’s Association (2010 – present), a member of the Executive Committee of The Hồ Chí Minh City Music Association and a member of the Vietnamese Folk Arts Association. She is also a *đàn tranh* [16-string zither] and *đàn bầu* [monochord] musician.

Contact by email at ngmyliem@yahoo.com.vn and ngmyliem@gmail.com

Full CV: http://mlp.cs.nyu.edu/folkmusic/CV_Nguyen-My-Liem_2018.htm

Phan Gia Anh Thư, M.A., Ed.M., Ed.D. student, *Music Education*, Teachers College - Columbia University (2015), is a piano teacher at Teachers College, Columbia University (2014 – present), a *Fellow* at the *Center for Vietnamese Philosophy, Culture & Society* at Temple University, and an *Artist-in-residence* at Mekong NYC, focusing on cultivating traditional identities for children in the Bronx, New York, through music, visualization, and traditional games (2016 – present). She is also a *đàn bầu* [monochord] and *đàn kìm* [moon lute] musician of the *Mekong Arts and Music* (2013 – present).

Contact by email at agp2132@tc.columbia.edu.

Full CV: http://yeswecanmusic.us/aboutus/tara_phan.html

Ngô Thanh Nhàn, Ph.D. *Linguistics*, a scholar of New York University *Linguistic String Project* (1984-present), a fellow and Adjunct Associate Director of Temple University *Center for Vietnamese Philosophy, Culture & Society* (Philadelphia, 2006-present), and a teacher of *đàn tranh* [16-string zither] at the *Folk Arts – Cultural*

⁴ Học-viện Âm-Nhạc Quốc-gia Việt-Nam, 1999, <https://youtu.be/ykE-YNkeaQ4>.

Treasures Charter School, Grades 3-8 (Philadelphia, 2009-present), and the *Mekong Arts and Music Troupe* (New York, 2013-present).

Contact by email at nhan@cs.nyu.edu or nhan@temple.edu.

Full CV: <https://www.cs.nyu.edu/~nhan>